

JIRUŠOVÉ – RODINNÁ TRADICE V PRAMENECH A PAMĚTECH

MILENA BĚLIČOVÁ, Národní muzeum, Praha

Abstract: The Jirušs – family tradition in sources and memoirs

First mention about the Jiruš family dates from 1686 and concerns the forester Matouš Jiruš at Křivoklát manor. His great-grandson František Jiruš (1770–1874) had sons Josef (1806–1873), Vincenc (1810–1884) and Vilém (1773–1860); Vincenc graduated in medicine, the others were foresters. There was another ancestry, to which belonged forester Jan Jiruš (1773–1860), his son Josef Jiruš, M. D., manorial physician at Křivoklát (1813–1874) and the son of the latter Jindřich Jiruš, M. D. (1848–1922). Vincenc's son, Professor Bohuslav Jiruš (1841–1901) died childless; continuation of ancestry was ensured by his three sisters, all of them married to physicians. Anna and Johanna died early, descendants of Johanna's daughter Gabriela Freyse live somewhere in Germany. The family of Marie – the second of sisters, spouse of Josef Prokeš, M. D. – lives in Prague and there are prominent medicine specialists among its members – the Janotas and Kotrlíks.

Since the 19th century family members gained good education; their cultural level was manifested by literary works in the form of diaries and memoirs. František Jiruš wrote his autobiography in 1846; Vincenc Jiruš's diary from years 1829–1962 exists in a typewritten excerpt. A typewritten copy of the diary of Vincenc's daughter Anna from years 1862 and 1864–1867 is an interesting source of information about the life of Jiruš family, the society around 1860s and the history of Czech and German theatre in Prague. Typewritten memoirs of Vincenc's great-granddaughter Eliška Motejlová, née Janotová (1907–1987), mother of Otakar Motejl, J. D. (1932–2010), depict the life in the first half of the 20th century. The Jirušs were related through Vincenc's mother-in-law Anna Jelenová with the Veselý family, in which intellectual qualities were combined with artistic talents, both for music and painting. Another related family were the Čermáks; the painter Jaroslav Čermák (1839–1878) gained a European prestige. Alena Štěpánková-Veselá (*1913) from the Molitorov ancestry of the Veselýs, organ virtuoso and professor of music, has been still pursuing her activities and at the occasion of her 90th birthday published her memoirs just now.

Keywords: Jiruš – Prokeš – Janota – Kotrlík – Motejl – Veselý – Veselá – Čermák – diaries – memoirs.

Rodina Jirušů (Jiruschů) je písemně doložena k roku 1686. Tehdy potvrdil Jan Kryštof Kayman, zemský lovcí na panství Křivoklát, že Matouš Jiruš, sloužící na panství 27 let jako lesník, může jako jediný dál zůstat ve funkci, když kníže Schwarzenberg panství postupuje knížeti Lobkovicovi [obr. 3].¹ Lesnické povolání zůstalo časté i v pozdější době, v 19. století už je rodina bohatě rozvětvená na mnoha místech křivoklátského panství.

Tradici o tom, jak dva synové lesníka Františka Jiruše a jeho manželky Anny – Vincenc a Josef – vystudovali na pražské univerzitě medicínu, stejně jako jejich synové, bratřenci Bohuslav a Jindřich,² archivní prameny nepotvrdily – jejich příbuzenský vztah byl vzdálenější. František Josef Romuald Jiruš, pravnuke zmíněného Matouše, se objevuje v matrice narozených obce Hracholusky jako otec tří synů: Josefa (křest 15. 9. 1806), Františka Antonína (křest 6. 6. 1808) a Vincence (křest 15. 5. 1810).³ Okolnosti narození nejstaršího Josefa v Hracholuskách č. 24 jsou poněkud

zamlženy. Křtící lokalista P. Viktorín Franěk mu v záznamu vyplnil manželský původ a matku Karolinu, roz. Nittingerovou.⁴ Matrika nedalekého Nižboru dokládá, že 10. listopadu 1806 uzavřeli sňatek *Pan František Jiruš, forst hracholuský, 34 let, a Panna Crescentia Nittinger, pozůstalá dcera po španu Martinovi Nittinger, forstmistrovi, 25 let.*⁵ Stejný P. Franěk zapisuje úmrtí Crescentie Jirušové dne 28. listopadu 1806 v Hracholuskách č. 24.⁶ Zdá se, že Josefova matka zemřela následkem porodu a jeho manželský původ byl zajištěn opravdu na poslední chvíli. Dne 21. července 1807 se vdovec František znovu oženil s Annou, dcerou Antonína Hunka, lesníka v Lánech.⁷ Další synové už pocházejí z tohoto manželství. Vincenc Jiruš tedy opravdu měl bratra Josefa, který však byl povoláním lesník v myslivně na Pískách nedaleko Křivokláta, oženil se s Annou roz. Hamouzovou ze Sýkořice a zemřel 2. ledna 1873 v Amalíně č. 29 na *jalovitost krve.*⁸ Jejich syn František Xaver také působil jako knížecí fürstenberský lesní správce.⁹

¹ Archiv Národního muzea (dále ANM), Genealogická sbírka H (dále H)-Jiruš, a), listina Jana Kryštofa Kaymana, Křivoklát, 7. 3. 1686.

² Jiří BÍLEK, Co ukrývají zapečetěné bedny, *Záhady české historie, Naše rodina*, 40, 2008, č. 5, s. 29, dostupné na: <http://www.nase-rodina.cz/article.php?clanek=441> [cit. 23. 9. 2013].

³ Státní oblastní archiv v Praze (dále SOA Praha), Matrika Nezabudice M21-9/3, obec Hracholusky, N 1799–1826, fol. 14, 17, 21. Velká část matrik SOA Praha už je přístupná v digitální podobě na portálu Acta publica.

⁴ *Carolina geboren Nittingerin*, tamtéž, fol. 14.

⁵ SOA Praha, Matrika Nižbor M2-7/4, pag. 10.

⁶ SOA Praha, Matrika Nezabudice M21-9/9, obec Hracholusky, Z 1799–1857, fol. 4v.

⁷ SOA Praha, Matrika Lány M13-2/6, O 1787–1822, pag. 22.

⁸ SOA Praha, Matrika Křivoklát Amalín M21-4/14, Z 1834–1898, pag. 61.

⁹ Zápis o narození jeho dcery Růženy, SOA Praha, Matrika Křivoklát Amalín M21-4/7, N 1869–1898, pag. 28.

Pozdější Med. Dr. Josef Jiruš se narodil 20. února 1813 v Buštěhradě.¹⁰ Jeho otec byl Jan Jiruš (16. 9. 1773–3. 5. 1860, *slabost stáří*), knížecí lesní pojezdny v Buštěhradě, který se 19. června 1804 oženil s Kateřinou (21. 2. 1786–6. 5. 1858, *ochablost plic*), dcerou křivoklátského sládka Františka Vlasáka.¹¹ Roku 1834 začal studovat lékařství na Karlo-Ferdinandově univerzitě, ze srpna 1837 jsou dochovány kopie jeho vysvědčení o studiu s výsledkem „eminenter“ ve všech předmětech – vrchnostenská správa zprostředkovávala svým zaměstnancům informace, jak jejich synové studují.¹² Dne 8. února 1840 byl promován doktorem medicíny a chirurgie¹³ a začal pracovat jako sekundární lékař pražské c. k. všeobecné nemocnice. Dne 25. září 1844 si podal žádost o místo vrchnostenského lékaře na křivoklátském panství, uvolněné úmrtím dosavadního lékaře Johana Gaila. Místo skutečně získal, byl vybrán ze sedmi uchazečů. Při rozhodování pomohla i skutečnost, že je synem knížecího lesníka a na panství je dobře znám. Rozhodnutí o jeho ustanovení bylo vydáno 29. prosince 1844. Pracovní náplní vrchnostenského lékaře bylo starat se o zdravotní stav knížecích služebníků a poddaných, k čemuž měl na Křivokláte k dispozici vytápěnou ordinaci, služební byt, 250 zl. ročního platu a určené naturálie.¹⁴ Na jaře 1845 pak došlo k vymezení územních kompetencí – Dr. Jirušovi byl přidělen léčebný obvod ve vesnicích patřících ke Křivoklátu, druhý lékař Dr. Nekola dostal oblast patřící k Nižboru.¹⁵ Oženil se s Marií, dcerou Antonína Mayera, hutního a těžního ředitele z Jáchymova, a jeho manželky Johanny, roz. Rumplerové, z Rokycan. V křivoklátské křestní matrice je v letech 1847 až 1853 zaznamenáno narození jejich pěti dětí,¹⁶ z nichž prvorozený Albert zemřel ve věku necelých pěti měsíců. Ve stejné matrice zemřelých se jméno Dr. Josefa Jiruš pravidelně objevuje v rubrice lékaře, který mrtvého ohledal. Další zmínkou o něm je v témže svazku už jen zápis, že 8. října 1874 *Dr. Jiruš Josef, doktor lékařství a hojičství, č. 23, zemřel náhle nezaopatřen na ochrnutí plic*. Ohledajícím lékařem byl v tomto případě jeho syn Dr. Jindřich Jiruš.¹⁷ Narodil se jako druhorozený syn 16. října 1848 (18. října pokřtěn Heinrich Anton Franz Xav. Karl)¹⁸ a profesně kráčel v otcových stopách. Podle Katalogu posluchačů Karlo-Ferdinandovy univerzity studoval na lékařské fakultě v letech 1868–1873. Zapsal si tedy povinných 10 semestrů, ale v příslušné matrice nefiguruje mezi promova-

nými.¹⁹ Roku 1880 je doložen jako lékař *I. nemocnice v Křivoklátě*.²⁰ Půl stránky mu věnuje Pamětní kniha obce Křivoklátu:²¹ *Dne 1. listopadu 1922 po 1 hodině odpoledne roznesla se po Křivoklátě mžíkem zpráva, která každého překvapila a vzrušila. Bohužel, zpráva se potvrdila. Odešel od nás tam, odkud není návratu muž, ztrávivší na Křivoklátě půl lidského věku a působivší po celý čas tento k dobru a prospěchu všech, pravý lidumil a muž zlatého srdce, na nějž zvláště chudší třída vzpomíná a bude vzpomínati. Ranou z revolveru ukončil svůj plodný život MUDr. Jindřich Jiruš. Jak velice oblíben byl zde i v širokém okolí, ukázalo se při jeho pohřbu, jenž byl holdem zemřelému všech vrstev obyvatelstva celého okresu.*

Stupeň příbuzenství Františka a Jana Jiruš se zřejmě nepodaří prokázat, protože matriky 18. století obsahují velmi neúplné údaje a příslušníků rodiny se stejnými křestními jmény se na Křivoklátsku vyskytuje celá řada. Určitě nebyli bratři, protože František ve svých vzpomínkách uvádí, že jeho dva bratři zemřeli a on jako jediný z otcových dětí zůstal naživu.²²

MUDr. Bohuslav Jiruš zemřel roku 1901 jako starý mládenec, pokračování pražské linie rodu zajistily jen jeho tři sestry, všechny vdané za lékaře. Stopy po potomcích dvou jeho sester, postupně provdaných Bratanichových do Žatce, mizí v Německu.²³ V Praze zůstala jen prostřední sestra Marie, manželka městského okresního lékaře Med. Dr. Josefa Prokeše.²⁴ Jejich dcera Eliška (Ela) se vdala za lékaře a i vnuk prof. MUDr. Otakar Janota pokračoval v lékařské tradici. Také obě vnučky Marie Kotrlíková a Eliška Motejlová se přivdaly do lékařských a právnických rodin a jejich děti i v další generaci zaujaly významná místa v rámci české vědy a veřejné činnosti.

Vzdělání a intelektuální úroveň rodiny ovlivnily vztah jejich příslušníků k potřebě písemného vyjadřování. Hlavním projevem takové činnosti byly zejména deníkové záznamy a na vyšším stupni vlastní memoárová literární tvorba.

Už lesník Josef Bohuslav Jiruš byl na svou dobu a postavení velmi vzdělaný, četl Voltaira a zajímal se o politiku a dějiny. Autorem prvních dochovaných vzpomínek *Lebenserinnerungen eines alten Försters der Herrschaft Pürglitz*²⁵ je jeho syn, František Josef Romuald Jiruš. Roku 1846 sepsal na osmi listech svůj stručný životopis a zhodnotil vývoj lesnictví v regionu.

¹⁰ SOA Praha, Matrika Skryje M21-16/1, pag. 78.

¹¹ SOA Praha, Matrika Křivoklát Amalín M21-4/14, Z 1834–1898, pag. 30, 34; Matrika Křivoklát M21-4/10, O 1785–1886, fol. 9v.

¹² SOA Praha, Velkostatek Křivoklát, odd. Starý a nový archiv, část I. 1356–1929, inv. č. 4015, SM 960/2.

¹³ Archiv Univerzity Karlovy (dále AUK), Katalogy posluchačů Karlo-Ferdinandovy univerzity, Katalogy posluchačů medicíny, chirurgie a farmacie, 1. a 2. semestr, 1834; Matriky, M 64, s. 74. Za dohledání a citace všech údajů z AUK děkuji PhDr. Jiřímu Přenosilovi.

¹⁴ SOA Praha, Velkostatek Křivoklát, odd. Kancelář administrace, část I. 1823–1853, inv. č. 1123, KA II G 24; inv. č. 1123, KA II G 35.

¹⁵ SOA Praha, Velkostatek Křivoklát, odd. Ústřední správa, část I. 1714–1929, inv. č. 286, US9-32-31.

¹⁶ SOA Praha, Matrika Křivoklát M21-4/3, N 1834–1868, 42 s. 49, 53, 61, 67, 77.

¹⁷ SOA Praha, Matrika Křivoklát Amalín M21-4/14, Z 1834–1898, s. 69.

¹⁸ SOA Praha, Matrika Křivoklát M21-4/3, N 1834–1868, 42 s. 53.

¹⁹ AUK, Katalogy posluchačů Karlo-Ferdinandovy univerzity, Hlavní katalog imatrikulovaných posluchačů LF ZS 1868/69, LS, 1873; Matrika M 64 LF KFU. Pokud v matrice není chyba, je možné, že promoval jinde, nejspíš ve Vídni – zatím neověřeno.

²⁰ Kapesní kalendář českých lékařů 1881, Praha, Ed. Grégr, 1880, s. 120.

²¹ Státní okresní archiv (dále SOKA) Rakovník, Archiv obce Křivoklát, Pamětní kniha 1924–1956, s. 30. Za dohledání Pamětní knihy a opsání dat na hrobec (č. 96, 103, b. č.) starého hřbitova v Křivoklátě děkuji Mgr. Renatě Mayerové.

²² ANM, H24, c), *Lebenserinnerungen*, fol. 3v; Přehledně viz Tab. 1.

²³ Další osobní data převzata z nápisů na pomníku rodinného hrobu na Vyšehradském hřbitově (odd. 2, č. 24) a z vývodu dochovaného v rodině, za který děkuji Ing. Ivaně Horákové.

²⁴ Další údaje viz Tab. 2.

Ve strojopisném opisu, pořízeném neznámo kdy a neznámo kým, se zachovala část deníku Vincence Jiruše z let 1829–1862, bohužel jen ve výtahu, který zohledňuje základní rodinná data a události.²⁶ Deník začíná listopadem 1829, kdy spoluzák Kliebert Vincencovi přenechal svoje dosavadní zaměstnání, kterým si při studiu medicíny přivydělával – místo soukromého učitele v rodině thunovského hraběcího pokladníka Tadeáše Jelena. Dne 9. listopadu byl uveden do rodiny, kde poznal svoje žáky – Karla a tehdy 9letou Johannu, svou budoucí ženu.²⁷ V lednu 1836 složil závěrečné zkoušky a 4. prosince byl promován doktorem medicíny. Po zimních prázdninách u rodičů v Hané u Rakovníka dostal malý byt v zahradním domku u domu Dr. Jana Čermáka. Tam také nastoupil zaměstnání, když Čermákův zástupce Dr. Ostermann odjel v březnu 1837 do Hamburku. Dále pak 2. května 1840 získal místo jako zastupující lékař v hraběcích thunovských domech s ročním platem 100 zl. konvenční měny a jeho nevěsta dostala od hraběnky dárek – granátový šperk. Dne 26. května 1840 uzavřeli s Johannou sňatek v kapli kostela sv. Mikuláše na Malé Straně. V dalších letech jsou ve výtahu především důležitá rodinná data – narození, úmrtí i sňatky v širokém příbuzenstvu. Z profesního života roku 1845 popisuje, jak sedm lékařů založilo spolek na zřízení lázní ve Šternberku,²⁸ kde si pronajali na 24 let lázeňský dům a tři z nich si dali stavitelem Ulrichem postavit vlastní domy – 23. června 1846 do novostavby poprvé přivezl svoji rodinu. Do Šternberku k rodině se uchýlil také v červnu 1848 před pražskou revolucí. Začátkem roku 1853 Vincence Jiruše postihla nepřijemná ztráta stálého zaměstnavatele – 1. února dostal zprávu, že hrabě Thun si za domácího lékaře vybral Dr. Waltera a ostatní lékaři – Dr. Jiruš, Dr. Katzenberger a Dr. Fischer jsou propuštěni. Zdá se však, že při rozsahu jeho soukromé lékařské praxe to rodinný rozpočet významně nenarušilo.

Deník v původním rozsahu nepochybně obsahoval i základní informace o politickém a společenském dění, které však byly při přepisování vynechány – zůstaly např. zprávy z roku 1848 o únorové revoluci ve Francii, událostech v Praze, kroměřížském sněmu a nástupu nového císaře. Jednotlivé denní zápisy jsou poměrně stručně formulované, ale i tak je z nich zřejmé, že každodenní život Jirušovy rodiny byl velmi úzce spjat především s rodinou jeho ženy – tchyní Annou Jelenovou, roz. Veselou, švagrem Karlem, úspěšným úředníkem, i švagrem Gustavem, důstojníkem, který všem přiděloval starosti svými dluhy. Neméně důležitá byla vazba na rodinu Med. Dr. Jana Čermáka – jeho manželku

Josefu, roz. Veselou, a syny (také lékaře) Jana a Josefa. Jejich další syn, malíř Jaroslav, pobýval se sestrou Marií v daleké Francii. Pravidelné styky udržovali i s další částí rodiny Veselých, zejména když se Rafael Veselý – „strýc Rafi“ – v září 1849 přestěhoval do zámku v Molitorově,²⁹ který se pak stal častým cílem návštěv a Bohuslav tam trávil nejedny prázdniny.³⁰ Dobré vztahy měli i s Jirušovými – s Vincencovými rodiči, bratrem Josefem. Nejčastěji je zmiňován bratr Vilém s manželkou Klárou a synem Františkem. Naopak vůbec nejsou doloženy kontakty s rodinou Med. Dr. Josefa Jiruše. S přibývajícím věkem se záznamy zkracují a řídnou – je otázka, zda byl stárnoucí Vincenc stručnější, či to způsobila jen postupující únava opisovatele/ky. Je velká škoda, že deník není dostupný v původním rozsahu. Při své práci na monografii o Jaroslavu Čermákovi³¹ jej použil JUDr. Vratislav Černý³² – i když v českém překladu cituje pasáž obsaženou i ve výtahu, zřejmě měl v ruce ještě původní rukopis.³³

Na deník Vincence Jiruše, končící 15. ledna 1862, chronologicky navazuje deník jeho nejstarší dcery Anny.³⁴ Ten máme k dispozici také jen ve strojopisném opise, který pořídila Helena Veselá – originální rukopis byl v té době ve vlastnictví Gabriely Freyse v Drážďanech. Byl veden v průběhu roku 1862 a pak v letech 1864 až 1867 a zpočátku je obrázkem života a myšlení 18leté dívky, zajímavější se především o návštěvy plesů, plesové toalety a navazování kontaktů, které měly vést k jejímu zajištění sňatkem. Samozřejmě je zároveň obrázkem životního stylu celé rodiny a společenské vrstvy. V září 1865 radostně zaznamenala, že v souvislosti s tím, že prof. Löschner byl jmenován prvním osobním lékařem Jeho Veličenstva a odešel do Vídně, získal „papa“ do své klientely choťkovský dům a snad budou i další.³⁵ Cenným, dosud nevyužitým pramenem bude deník pro dějiny českého i německého divadla v Praze – Anna zapisuje, jaká představení viděla, občas i kdo v nich účinkoval a jak se jí líbilo. Pro všeobecnou historii je zajímavé líčení obav z válečné situace roku 1866, kdy rodina v červenci raději opustila Prahu a pronajala si byt v Domažlicích a pak v Malonicích u Klatov – 5. září se zase vrací přes Plzeň domů.³⁶ Poslední zápis je z 21. července 1867, kdy už je Anna šťastnou nevěstou dr. Brataniche.³⁷

Z pozdější doby se v rodině dochoval strojopisný opis paměti Elišky Motejlové, roz. Janotové – matky obhájce a prvního českého ombudsmana JUDr. Otakara Motejla. Nejsou příliš rozsáhlé, ale obsahují řadu zajímavých vzpomínek nejen ze života rodiny Prokešových, Janotových a Motejlových, ale obecně přibližují každodennost lékařské

²⁵ ANM, H24, c), rukopis, 8 listů.

²⁶ Auszug aus dem Tagebuche des Md. Dr. Vin. Jirusch, 19 listů, xerokopie strojopisu.

²⁷ Johanna (1. 2. 1820–26. 6. 1880), Karel Jelen (5. 2. 1823–21.12.1883 Týn n. Vlt.), další bratr Gustav Maxmilian Jelen (28. 2. 1826–1892).

²⁸ Šternberk, část obce Ledce, okres Kladno.

²⁹ Molitorov, okr. Kolín, Rafael Veselý koupil pozdně barokní zámek, 1908–1909 přestavěný podle projektu Dušana Jurkoviče.

³⁰ Rodinné vztahy viz přehledně v Tab. 3. Otakar VESELÝ, Rod Ignáce Dominika Vavřince Veselého, Separátní otisk ze Sborníku Jednoty starých českých rodů v Praze, roč. X, 1939 č. 3.

³¹ V. ČERNÝ, F. V. MOKRÝ, V. NÁPRSTEK, Život a dílo Jaroslava Čermáka, Praha, 1930.

³² JUDr. Vratislav Černý (5. 7. 1871–11. 11. 1933), pražský advokát, syn JUDr. Tomáše Černého.

³³ ANM, Jaroslav Čermák – Dokumentace k životu a dílu, inv. č. 15, s. 1: *Dr. Jiruš ve svých v rukopise zachovaných velmi zajímavých pro posouzení doby memoirech při datu z 13 června 1848 zmiňuje „Vojsko obsadilo hlavní ulice, na Staroměstském náměstí střelba neustávala. Dostal jsem se od Dr. Helda oknem k tetě Čermákové – byla v zoufalém postavení, ježto její syn Jan byl vojskem zajat a o „Pepim“ – Josefovi ničeho nevěděla“.*

³⁴ Děkuji prof. Aleně Štěpánkové-Veselé za zapůjčení obou strojopisných deníků k digitalizaci. Deník Anny Jirušové kompletně opsala její matka Helena Veselá, roz. Poláková (1889–1969).

³⁵ Deník Anny Jirušové, zápis 14. 9. 1865, s. 253–254. prof. Med. Dr. Josef Löschner (1809–1888).

³⁶ Tamtéž, zápisy 5. 7.–5. 9. 1866, s. 273–283.

Obr. 53 – Eliška Janotová, 1923

rodiny – jak se v Praze bydlelo, nakupovalo, vařilo nebo jezdilo na letní byt v období konce monarchie a první Československé republiky. Zmiňuje i Bohuslava Jiruše: *A ještě strýc Bohuslav Jiruš, šlechtic a univ. profesor. Byl bratr mé babičky Prokešové. Neoženil se a tím nás predikát vymřel po meči. Asi na to neměl čas pro samou vědu a zvláštní zálibu v cestování. Jezdil v létě na Špicberky. Velmi podporoval českou vědu a daroval speciálním odkazem mnoho věcí i peněz Národnímu muzeu, které se tenkrát budovalo. Mimo jiné i ledního medvěda. Byla u něj dříve i cedulka s jeho jménem a titulem. Teď už zbyl jen medvěd, hodně špinavý.³⁸ A ještě další odkazy, na těch už také není jeho jméno, ale ve sklepích muzea jsou tajemné bedny, které se smí otevřít až za 200 let po jeho smrti. O tom všem je možno se dočíst v jeho testamentu, i tištěně vydaném.³⁹*

Umělecké nadání spřízněného rodu Veselých se dál úspěšně rozvíjí v jeho molitorovské větvi i ve 21. století. Prof. Alena Štěpánková-Veselá, varhanní virtuoska, v letech 1990–1997 rektorka Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, pokračuje v kulturní rodinné tradici a v roce 2013 vydala životní vzpomínky *Z rejstříků paměti*⁴⁰ u příležitosti svých 90. narozenin.

Tato práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury ČR v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum – DKRVO, IČ 00023272, 2013/23.

Obr. 54 – Ela Janotová, 22. 2. 1934

Obr. 55 – Otakar Motejl, 1935

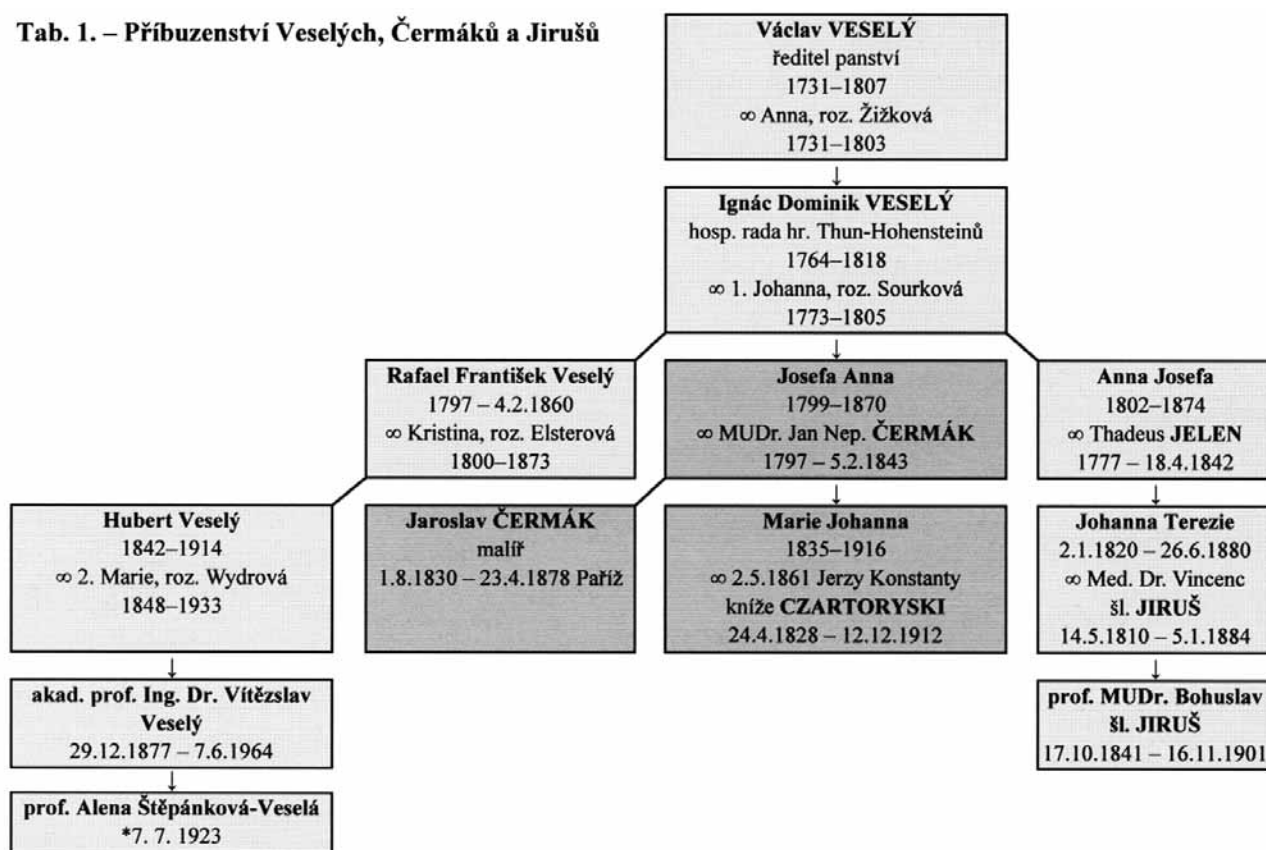
³⁷ Tamtéž, s. 322.

³⁸ Lední medvěd (P6V-9849), který byl do r. 2012 součástí zoologické expozice v Historické budově, není ani příliš špinavý, jen stejný jako ostatní části expozice. Byl zakoupen prof. Jirušem od kožešníka Schicka v Praze na Staroměstském nám. za 400,- K, p. č. 1522/1900, č. katalogu a2750 [vycpanina], a2751 [lebka], č. expozičního katalogu A525. Za citaci z evidence zoologického odd. NM děkuji Mgr. Petru Bendovi.

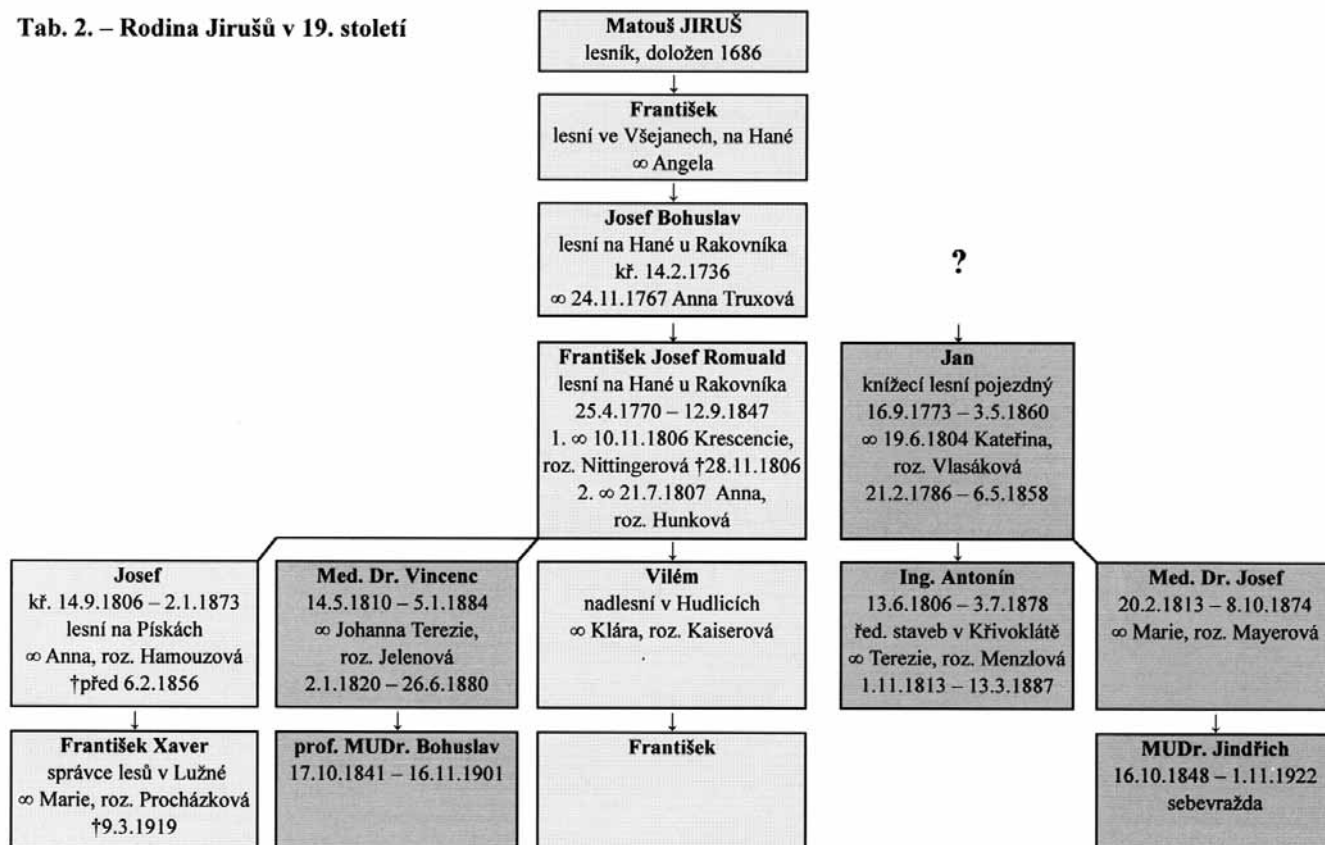
³⁹ Paměti Elišky Motejlové, kopie strojopisu, za poskytnutí textu a rodinných fotografií děkuji Ing. Zuzaně Záhlové.

⁴⁰ Alena VESELÁ, *Z rejstříků paměti*, Brno, JAMU, 2013.

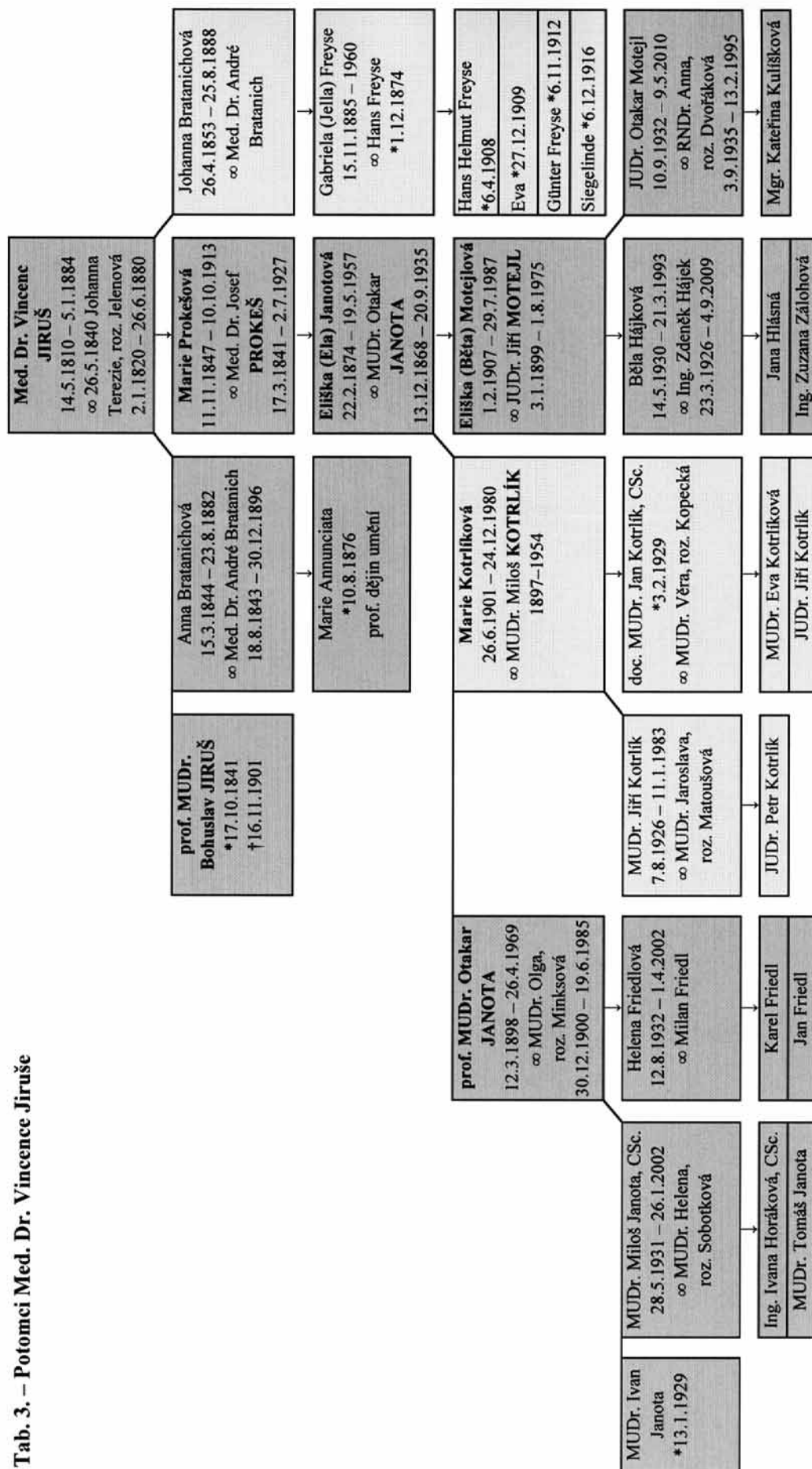
Tab. 1. – Příbuzenství Veselých, Čermáků a Jiruů

Tab. 2. – Rodina Jiruů v 19. století

Tab. 3. – Potomci Med. Dr. Vincence Jiruše

Obr. 56 – Kožená mapa na dopisy vyšívána snad mladým Jaroslavem Čermákem, H2-5.205

Obr. 57 – Porcelánová dýmka z rodinné pozůstalosti, H2-5.199

Obr. 58 – Jirušova vila ve Šternberku u Smečna (vpravo)